แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1*

The Guidelines for School Administration According to the National Standard for Early Childhood Development Center: A Case Study of Schools in Muang Mae Hong Son District under Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office 1

[1]เตวิษ วรจารุวรรณ, ประพันธ์ ธรรมไชย และ สุชานาฏ สิตานุรักษ์
[1]Tewis Vorajaruwan, Phapan Thamachai and Suchanart Sitanurak
วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน
Mae Hong Son College, Chiang Mai Rajabhat University, Mae Hong Son Campus, Thailand.
[1]Corresponding Author's Email: janewavee68@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็น 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน และ 3) ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายปฐมวัย และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 127 คน กลุ่มเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์จากโรงเรียนเป็นศูนย์ปฐมวัยต้นแบบ ประจำอำเภอ หรือโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านปฐมวัย รวมทั้งสิ้น 11 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) และกลุ่มเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสม รวมทั้งสิ้น 9 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเคราะห์องค์ประกอบ แบบสอบถาม แบบบันทึกการสัมภาษณ์ และแบบตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาสรุปบรรยายแบบพรรณนา และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.27, S.D. = 0.49) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.96, S.D. = 0.19) สำหรับค่าดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยภาพรวมเท่ากับ 0.175 ($PNI_{modified}$ = 0.175) และผลการตรวจสอบความเหมาะสมในภาพรวมและรายด้านมีความถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 100

*Received April 22, 2025; Revised May 14, 2025; Accepted May 17, 2025

คำสำคัญ: มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ; แนวทางการบริหารสถานศึกษา; โรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

Abstract

This research article had three objectives as follows: 1) to examine the current conditions, the desired conditions, and the priority needs index (PNI); 2) to investigate guidelines to school administration in accordance with the National Standards for Early Childhood Development Institutions in schools located in Mueang Mae Hong Son District; and 3) to verify the validity and propreity of the proposed school administration guidelines based on the national standards. The sample consisted of 127 participants, including school administrators, heads of academic affairs, heads of early childhood education, and early childhood teachers. The target group of experts who provided information through interviews included 11 individuals from schools that served as model early childhood centers in the district or schools recognized for best practices in early childhood education, selected through purposive sampling. An additional group of 9 experts, also selected purposively, was involved in validating the accuracy and propreity of the proposed guidelines. This mixed-methods research employed a synthesis form, questionnaires, interview records, and validation checklists as research instruments. Qualitative data were analyzed through content analysis and descriptive narration, while quantitative data were analyzed using mean, percentage, standard deviation, and the priority needs index.

The research findings revealed that the overall current condition was at a high level ($\overline{X}$ = 4.27, S.D. = 0.49), while the overall desired condition was at the highest level ($\overline{X}$ = 4.96, S.D. = 0.19). The overall priority needs index was 0.175 ($PNI_{modified}$ = 0.175). Furthermore, the results of the validation indicated that both the overall and individual aspects were of accuracy and proproety, accounting for 100 percent.

Keywords: National Standards for Early Childhood Development Institutions; School Administration Guidelines; Schools in Mueang Mae Hong Son District

บทนำ

การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญและคุณภาพของผลิตทางการศึกษาและต่อการพัฒนาการทุก ๆ ด้านของมนุษย์ที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ เป็นการบริหารจัดการที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาที่เที่ยงตรงและสามารถเชื่อถือได้ (Wayoha, 2020) โดยการบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่ายร่วมมือกันดำเนินการจัดกิจกรรมในการบริหาร เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการศึกษาและเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (Pralom, 2022)

การศึกษาปฐมวัยในสภาพสังคมปัจจุบันที่พ่อแม่และผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีความจำเป็นต้องพาเด็กปฐมวัยไปรับบริการการดูแลและพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีคุณภาพแตกต่างกัน มีความเหลื่อมล้ำกันมาก ระหว่างกลุ่มมีโอกาสกับกลุ่มด้อยโอกาสและระหว่างการจัดการศึกษาที่เร่งเรียนจนเกิดความเครียดกับแบบละเลยขาดความเอาใจใส่ การพัฒนาคุณภาพของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วน ทั้งจากมุมมองของการพัฒนาคุณภาพมนุษย์และการปฏิรูปการศึกษา (National Committee for Early Childhood Development, 2019)

จากแผนพัฒนาการศึกษา พุทธศักราช 2562-2565 ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่าปัญหาการบริหารจัดการระบบการศึกษาในระดับปฐมวัย มีจำนวนสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยไม่เพียงพอที่จะให้บริการในการเตรียมความพร้อมแก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ทั้งบุคลากร อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งมีไม่เพียงพอต่อจำนวนของเด็กปฐมวัย หน่วยงานยังขาดความเข้มแข็ง ขาดหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการขาดการประสานงานและดำเนินการในเชิงบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่ดูแลเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ จึงก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ส่งผลให้เด็กปฐมวัยในจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามวัย (Office of the Education Service Area, Mae Hong Son Province, 2019)

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติเป็นมาตรฐานกลางของประเทศและเป็นเครื่องมือประกันคุณภาพภายในที่ยกระดับคุณภาพเพื่อรองรับการตรวจประเมินจากต้นสังกัดและภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติถือว่าเป็นมาตรฐานขั้นต้นที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัยและเป็นมาตรฐานเชิงคุณภาพเพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการดำเนินงานและจัดบริการให้เด็กปฐมวัยได้มีโอกาสเท่าเทียมกัน (National Committee for Early Childhood Development, 2019)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมาย เสริมสร้างทักษะความรู้ของผู้บริหารและแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติอย่างถูกต้องและเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

3. เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็น แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติจากหนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พุทธศักราช 2562 จำนวน 10 แหล่งข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยอาศัยหลักการจำแนก หรือการจัดกลุ่มข้อมูล และสรุปเป็นความเรียงเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจ (Survey study) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

ขั้นตอนที่ 3 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายปฐมวัยและครูผู้สอนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน รวมประชากรทั้งหมด 188 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายปฐมวัยและครูผู้สอนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krjcie, and Morgan, 1970) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ตามสัดส่วนของประชากรได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 127 คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามแนวทางของลิเคิร์ท (Likert, and Rensis, 1976) และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Opened Form)

การหาคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC) ผลปรากฏว่าข้อคำถามของแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 เป็นค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นเชิงสอดคล้องภายใน (Internal consistency of reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach, 1951) โดยใช้เกณฑ์ค่าความเชื่อมั่น ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ผลปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.91 และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.95

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนการศึกษาการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ได้ดำเนินการขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ขอหนังสือราชการจากวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและขอรับคืนตามวัน เวลาที่กำหนดไว้ แล้วนำไปวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบการพรรณนาการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐานและแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของเบส (Best, 1982) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการพรรณนา และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาคำนวณหาดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็น (PNI modified) เพื่อกำหนดอันดับความต้องการในการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน (Wongwanich, 2015)

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

ขั้นตอนที่ 1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 4 คน และหัวหน้าฝ่ายปฐมวัย วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 11 คน โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) คือ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนเป็นศูนย์ปฐมวัยต้นแบบประจำอำเภอ ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านปฐมวัย (Best practices) หรือดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษา (O-NET ในปีการศึกษา 2565 และปีการศึกษา 2566) ที่สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา มีวิทยฐานะระดับชำนาญการพิเศษหรือสูงกว่าดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัยไม่ต่ำกว่า 3 ปี

ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน และตอนที่ 3 เกี่ยวกับความคิดเห็นเพิ่มเติม

การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยการศึกษา วิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อออกแบบแนวคำถามในการสัมภาษณ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ โดยนำผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนในแต่ละด้านที่มีค่าดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) มากกว่าหรือเท่ากับดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวมในแต่ละด้านมากำหนดเป็นแนวคำถามการสัมภาษณ์ นำแบบสัมภาษณ์นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสม ปรับปรุง และจัดทำแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 วิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยขอหนังสือราชการจากวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการสรุปสาระสำคัญที่มีความสอดคล้องกันกับของผู้ทรงคุณวุฒิและนำเสนอข้อมูลเป็นรูปแบบการพรรณนาเป็นความเรียงโดยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ สรุปสาระสำคัญและข้อเสนอแนะ โดยการสรุปสาระสำคัญที่มีความสอดคล้องกันกับของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาเป็นความเรียง

ระยะที่ 3 การตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

ขั้นตอนที่ 1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจความถูกต้องและความเหมาะสม จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) คือ มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษามีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา มีวิทยฐานะระดับชำนาญการพิเศษหรือสูงกว่า และปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัย ไม่ต่ำกว่า 3 ปี

ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม โดยใช้เกณฑ์ความถูกต้อง และความเหมาะสม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยการศึกษา วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำผลการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ มาออกแบบเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มแบบตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงและจัดทำแบบตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมให้มีความสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 วิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์วิทยาลัยแม่ฮ่องสอนดำเนินการขอหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม ผู้วิจัยส่งหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยแนบโครงร่างการวิจัย แบบบันทึกการสนทนากลุ่มแบบตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมไปให้กับผู้ทรงคุณวุฒิล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน ผู้วิจัยประสานผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อแจ้งและยืนยันการเข้าร่วมสนทนากลุ่มในวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด ผู้วิจัยสรุปผลการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการสรุปประเด็นการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสม โดยใช้ฉันทามติและวิเคราะห์ข้อเสนอแนะด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสต์ (Best, 1982) ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวม มีดังนี้

(n = 128)

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน (ที่เป็นจริง)			สภาพที่พึงประสงค์ (ที่อยากให้เป็น)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ	4.20	0.60	มาก	4.94	0.22	มากที่สุด
2. การบริหารจัดการบุคลากร	4.35	0.62	มาก	4.98	0.12	มากที่สุด
3. การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย	4.14	0.69	มาก	4.96	0.19	มากที่สุด
4. การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้	4.26	0.71	มาก	4.92	0.25	มากที่สุด
5. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน	4.35	0.59	มาก	4.95	0.21	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	**4.27**	**0.49**	**มาก**	**4.96**	**0.19**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.27, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = 0.59) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือการบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.69) ตามลำดับ

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.96, S.D. = 0.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การบริหารจัดการบุคลากร ($\bar{X}$ = 4.98, S.D. = 0.12) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือการจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.92, S.D. = 0.25) ตามลำดับ

ผลการศึกษาดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนในภาพรวม มีดังนี้

ตารางที่ 2 ดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงในภาพรวม

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน (ที่เป็นจริง)	สภาพที่พึงประสงค์ (ที่อยากให้เป็น)	$PNI_{modified}$	ลำดับ
	D	I		
1. การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ	4.203	4.947	0.177	**3**
2. การบริหารจัดการบุคลากร	4.320	4.973	0.152	**5**
3. การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย	4.075	4.922	0.209	**1**
4. การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้	4.260	4.930	0.185	**2**
5. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน	4.273	4.923	0.153	**4**
เฉลี่ยรวม	**4.226**	**4.939**	**0.175**	

จากตารางที่ 2 พบว่าดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นแบบ โดยภาพรวมเท่ากับ 0.175 ($PNI_{modified}$ = 0.175) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ($PNI_{modified}$ = 0.209) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด การบริหารจัดการบุคลากร ($PNI_{modified}$ = 0.152) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน แต่ละด้านควรดำเนินการ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ด้านการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ การบริหารจัดการ แบ่งงานเป็น4 ฝ่าย ได้แก่ บริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป ในการบริหารจัดการของสถานศึกษาด้านต่าง ๆ จัดทำหลักสูตร และแผนการบริหารจัดการสอดคล้องกับบริบทของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการบันทึก ติดตาม สรุปผลการดำเนินงานและรายงานผลการดำเนินงาน มีการปรับปรุง พัฒนา หลักสูตร และผลการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการประจำปี มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงาน 4 ฝ่าย

2. ด้านการบริหารบุคลากร อัตราส่วนของครู/ผู้ดูแลเด็กอย่างเหมาะสมพอเพียงต่อจำนวนเด็กในแต่ละกลุ่มอายุ ได้แก่ บุคลากรสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความรู้ ความสามารถด้านการศึกษาปฐมวัย หรืออนุบาลศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย และมีอัตราส่วนและกลุ่มกิจกรรมเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. ด้านการบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย การจัดการความปลอดภัยของพื้นที่เล่น/สนามเด็กเล่น และสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร ได้แก่จัดทำนโยบาย และแผนที่ครอบคลุมโครงสร้างอาคาร บริเวณที่ตั้งภายใน ภายนอกอาคาร วัสดุอุปกรณ์ทุกชนิด และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด มีการสำรวจ หรือค้นหาจุดเสี่ยงอย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง มีพื้นที่แบ่งเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม อยู่ในพื้นที่โล่งปลอดโปร่ง อากาศถ่ายเทได้ดี และมีรั้วรอบ ของเล่นมีความปลอดภัยได้มาตรฐาน มีจำนวนเพียงพอ สะอาด เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ได้แก่ มีการจัดให้มีของเล่นที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน มีจำนวนเพียงพอ สะอาด เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก มีการสำรวจความแข็งแรง ความมั่นคงของเครื่องเล่นสนามเป็นประจำอย่างน้อยอาทิตย์ละ 1 ครั้ง และเพียงพอต่อจำนวนของเด็ก และมีการจัดหางบประมาณ หรือการระดมทุนเพื่อการปรับปรุงซ่อมแซมเครื่องเล่นสนามตามความเหมาะสม ส่วนสภาพแวดล้อมภายในอาคาร ครุภัณฑ์ อุปกรณ์เครื่องใช้ให้มีความปลอดภัยเหมาะสมกับการใช้งาน และเพียงพอ ได้แก่ มีการจัดการสภาพแวดล้อมภายในอาคาร ครุภัณฑ์ อุปกรณ์เครื่องใช้ให้มีความปลอดภัยเหมาะสมกับการใช้งาน และเพียงพอ โดยการจัดทำบันทึกการใช้อาคาร ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีความปลอดภัย และมีการลงชื่อผู้ใช้งานและประโยชน์ทุกครั้ง และมีการตั้งกรรมการตรวจสอบความปลอดภัยของอาคาร และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ชำรุดหรือเสียหาย

4. ด้านการจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ การจัดการส่งเสริมสุขภาพเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็ก และดูแลการเจ็บป่วยเบื้องต้น การจัดการอาคาร มีพื้นที่ใช้สอยเป็นสัดส่วนตามกิจวัตรประจำวันของเด็กที่เหมาะสมตามช่วงอายุของเด็ก และการใช้ประโยชน์ มีพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ และมีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะดวก สะอาดปลอดภัย และมิดชิดอยู่ภายในตัวอาคารเรียน การจัดการพื้นที่เฉพาะสำหรับมุมประสบการณ์ แหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ได้แก่ มีมุมเสริมประสบการณ์ต่าง ๆ มีของเล่นของใช้เหมาะสมกับช่วงวัยและเพียงพอต่อจำนวนเด็ก ภายนอกห้องเรียนไม่ตั้งอยู่ในพื้นเสี่ยงอันตราย กว้างขวาง มีรั้วรอบสถานศึกษา มีสนามทราย เครื่องเล่นสนามเด็กเล่น มีความแข็งแรง และปลอดภัย การจัดการบริเวณห้องน้ำ ห้องส้วม สำหรับแปรงฟัน หรือล้างมือให้เพียงพอ สะอาด ปลอดภัย และเหมาะสม

กับการใช้งานของเด็ก ได้แก่ มีการแบ่งบริเวณห้องน้ำ ห้องส้วม มีอ่างสำหรับล้างมือ อ่างสำหรับแปรงฟันอย่างชัดเจน มีการทำความสะอาดอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง และมีผู้ดูแลความสะอาดที่รับผิดชอบโดยตรง

5. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัว และชุมชน การดำเนินงานให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ชุมชนในเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ มีการร่วมมือจากผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย หรือครอบครัวในการเฝ้าระวัง ติดตาม พฤติกรรม และพัฒนาการของเด็ก ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา และกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีการจัดประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง มีการประสานความร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ หรือกระทรวงสาธารณสุข

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่าการตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน โดยรวมทุกด้านมีความถูกต้องและความเหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 100

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้ได้แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนตามองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงาน 4 ฝ่าย 2) การบริหารจัดการบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรบุคลากรในสถานศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถด้านการศึกษาปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย โดยมีอัตราส่วนและกลุ่มกิจกรรมเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด 3) การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ผู้บริหารสถานศึกษา มีการการสำรวจหรือค้นหาจุดเสี่ยงและแบ่งพื้นที่ในสถานศึกษาเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม 4) การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาผู้ดูแลความสะอาดที่รับผิดชอบโดยตรงในด้านสุขอนามัย และ 5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัว และชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีการร่วมมือจากผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในการบริหารจัดการสถานศึกษา และกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีการประสานความร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการเข้ามาส่วนช่วยในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรนำแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยนี้ไปดำเนินการในสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีมาตรฐานตรงตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติได้อย่างมีคุณภาพต่อไป ผู้วิจัยจึงนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สรุปภาพรวมดังแผนภาพที่ 1 ดังนี้

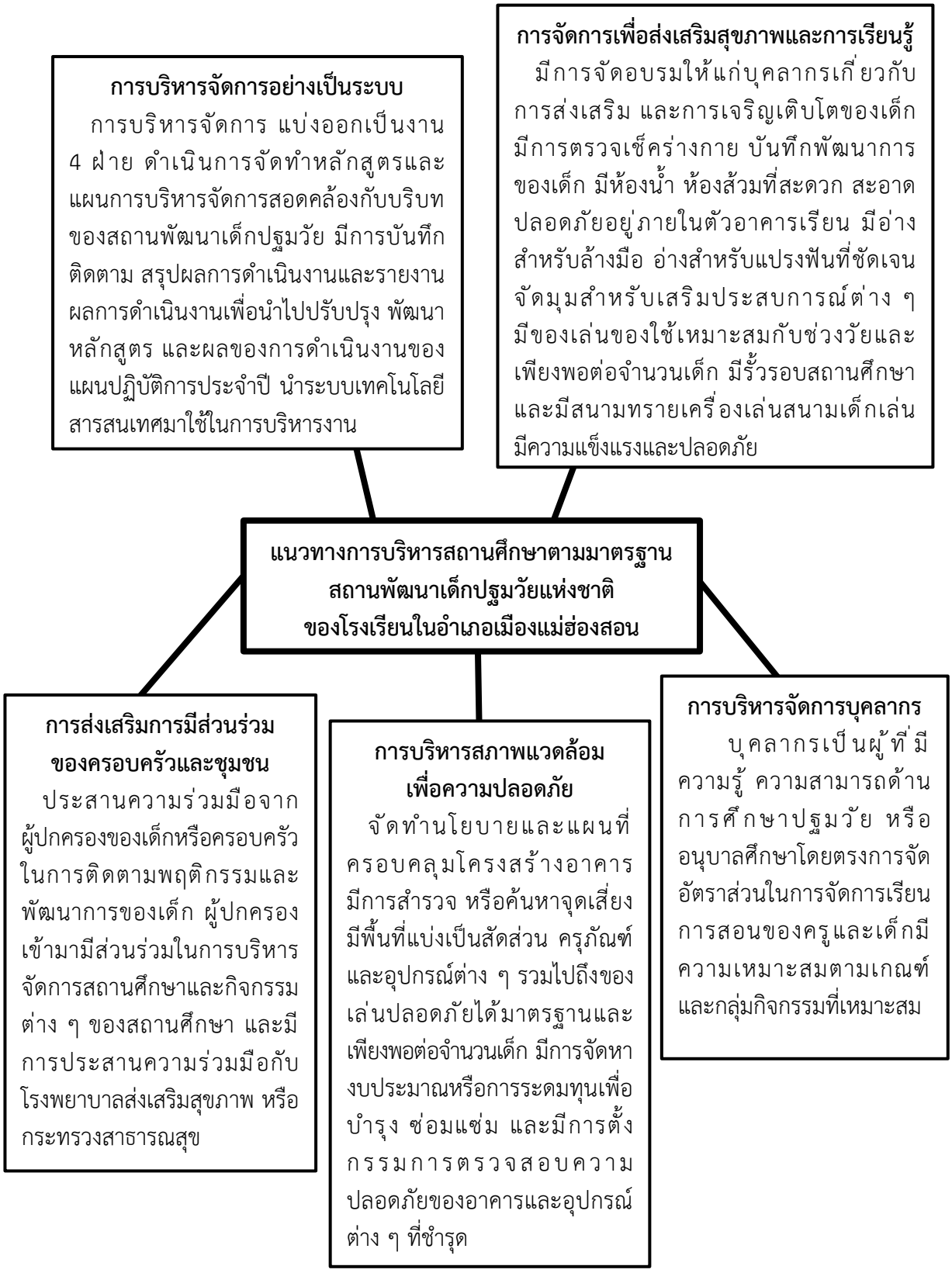

Figure 1: The Guidelines for Educational Institutions According to the National Early Childhood Development Center Standards

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือการบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตั้งอยู่ในชุมชนขนาดเล็กทำให้การเดินทางสะดวก และรวดเร็ว จึงส่งผลให้ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด นอกจากนี้สภาพแวดล้อมและภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นภูเขาสูงและป่าไม้ ประกอบกับที่ราบสองฝั่งลำน้ำและที่ราบในหุบเขา มีเทือกเขาสูง และสลับซับซ้อนกันเป็นจำนวนมากจึงส่งผลให้การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สอดคล้อง Duangchamnan (2017) ได้ทำการศึกษาสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และผลการศึกษายังสอดคล้องกับ Maweha and Nak-aei (2021) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่าสภาพการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนา เด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน คือ มีการจัดตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุด คือการบริหารจัดการบุคลากร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ ทั้งนี้สภาพปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก บนพื้นที่สูงของโรงเรียนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นโรงเรียนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร การคมนาคมยากลำบาก ถนนเป็นลูกรังที่ขรุขระและเส้นทางที่ต้องผ่านภูเขาสูงชัน ทางที่เป็นดินโคลนทำให้การเดินทางทั้งการขนส่งวัสดุอุปกรณ์ และอาหารเป็นไปด้วยอุปสรรค ไม่มีระบบไฟฟ้าใช้ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้บุคลากรครูส่วนใหญ่ไม่อยากปฏิบัติหน้าที่ในถิ่นทุรกันดาร จึงส่งผลให้บุคลากรครูในจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดสรรอัตราบุคลากรให้แต่ละโรงเรียน สอดคล้องกับ Khongman and Nak-aei (2021) ได้ศึกษาการศึกษาสภาพการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็กในการดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่าสภาพการดำเนินงานของครูในการดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการเล่น ภาพรวมมีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมพัฒนาการ มีการดูแล และพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ ด้านร่างกาย และดูแลสุขภาพ เป็นการจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย มีพัฒนาการตามวัยซึ่งสอดคล้องกับ Inphai (2021) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาพบว่าการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสระบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย ด้านครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัด ประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย และด้านการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าการศึกษาดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ พบว่ามีรายการที่มีความต้องการจำเป็น จำนวน 1 รายการ ได้แก่ ลำดับที่ 1 การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยไม่มีการแบ่งโครงสร้างการบริหารงาน ไม่มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน ไม่มีการประเมินคุณภาพครูผู้สอนประจำปี ปัจจุบันสถานพัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินตนเองโดยการกรอกแบบฟอร์มเพื่อประเมินตนเอง และการประเมินคุณภาพจากภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา เฉพาะของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เข้าร่วมโครงการเท่านั้น สอดคล้องกับ Hunthong (2021) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า ด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ผู้บริหาร นักวิชาการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูควรสำรวจความต้องการของชุมชน วิเคราะห์สภาพ ปัญหาของชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ก่อนดำเนินการจัดทำแผนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง และผลการศึกษายังสอดคล้องกับ Thinchuay and Rooyuenyong (2021) ได้ทำการศึกษาเรื่องความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการศึกษาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการบริหารจัดการบุคลากร พบว่ามีรายการที่มีความต้องการจำเป็น จำนวน 1 รายการ ได้แก่ ลำดับที่ 1 การบริหารบุคลากรจัดอัตราส่วนของครู/ผู้ดูแลเด็กอย่างเหมาะสมพอเพียงต่อจำนวนเด็กในแต่ละกลุ่มอายุ ทั้งนี้อาจเนื่องจากอีกทั้งครูผู้สอนไม่มีคุณวุฒิทางการศึกษา ด้านปฐมวัยโดยตรง และจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก ขาดบุคลากรครูเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื่องจากข้อจำกัดหลายด้าน เช่น การคมนาคมที่ใช้เวลานาน การติดต่อสื่อสาร หรือสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชัน จึงทำให้บุคลากรที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อจำนวนของเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับ Kueanun (2015) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดชัยภูมิ พบว่าแนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดชัยภูมิ ด้านบุคลากรผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดชัยภูมิ พบว่ามีความเป็นไปได้และความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผลการศึกษายังสอดคล้องกับ Tammakhamdee (2019) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ด้านการจัดการบุคลากรควรมีแนวทางการบริหารจัดการ มีขั้นตอนในการปฏิบัติจัดทำแผนงานบุคลากรกำหนดอัตราส่วนของครูต่อเด็กปฐมวัย ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และมีการประชุมพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก

ด้านการบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย พบว่ามีรายการที่มีความต้องการจำเป็น จำนวน 2 รายการ ได้แก่ ลำดับที่ 1 การจัดการความปลอดภัยของพื้นที่เล่น/สนามเด็กเล่น และสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร และลำดับที่ 2 การจัดให้มีของเล่นที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน มีจำนวนเพียงพอ สะอาด

เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ทั้งนี้สภาพอาคารชำรุดทรุดโทรมขาดงบประมาณดำเนินการก่อสร้างอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มั่นคงแข็งแรง อาคารสถานที่มีลักษณะแออัด คับแคบ ไม่ถูกสุขลักษณะ และไม่มีมาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยและการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน สอดคล้องกับ Jerajaturapornkul, Kosanpipat, and Srisurak (2017) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดาวตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องร่วมกันจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกอาคารให้มีความมั่นคงปลอดภัย มีมาตรฐาน มีการจัดระบบป้องกันภัย หรือมีระบบรองรับเหตุฉุกเฉินเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน และผลการศึกษา ยังสอดคล้องกับ Kueanun (2015) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดชัยภูมิ พบว่าแนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่าด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ และการเรียนรู้ พบว่ามีรายการที่มีความต้องการจำเป็นจำนวน 4 รายการ ได้แก่ ลำดับที่ 1 การจัดการส่งเสริมสุขภาพเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็กและดูแลการเจ็บป่วยเบื้องต้น ลำดับที่ 2 อาคารมีพื้นที่ใช้สอยเป็นสัดส่วนตามกิจวัตรประจำวันของเด็กที่เหมาะสมตามช่วงวันและการใช้ประโยชน์ ลำดับที่ 3 มีพื้นที่เฉพาะสำหรับมุมประสบการณ์ และแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และลำดับที่ 4 มีการจัดบริเวณห้องน้ำ ห้องส้วม สำหรับแปรงฟัน หรือล้างมือให้เพียงพอ สะอาดปลอดภัย และเหมาะสมกับการใช้งานของเด็ก ทั้งนี้อาจเนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีภูมิประเทศห่างไกลทุรกันดาร การคมนาคมขนส่งใช้เวลานาน เป็นพื้นที่ชายแดน จึงยากที่จะเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและโอกาสทางสังคม มีฐานะยากจนพิเศษ ขาดการจัดอาหารเสริมตามความเหมาะสมและมีสถิติเด็กออกนอกระบบในพื้นที่ทุกอำเภอค่อนข้างสูงขาดหน่วยงานที่ดูแล และติดตาม จึงทำให้เด็กปฐมวัยในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีปัญหาด้านสุขภาพ และการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Khongman and Nak-aei (2021) ได้ศึกษาการศึกษาสภาพการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็กในการดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่าสภาพการดำเนินงานของครูในการดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นส่งเสริมพัฒนาการ มีการดูแล และพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน มีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับปรัชญา/หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และผลการศึกษายังสอดคล้องกับ Injun (2020) เรื่องแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 พบว่าควรจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมและการดูแลสุขภาพอนามัย การกล้าแสดงออก การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านการคิด และการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย ฟัง พูด อ่าน เขียนได้อย่างเหมาะสมตามวัย

ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัว และชุมชน พบว่ามีรายการที่มีความต้องการจำเป็นจำนวน 4 รายการ ได้แก่ ลำดับที่ 1 การดำเนินงานให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ชุมชนในเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัยและลำดับที่ 2 การจัดกิจกรรมโดยส่งเสริมให้พ่อแม่/ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้อาจเนื่องจากขาดการส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาให้มีศักยภาพขาดการเสริมสร้างความเข้มแข็ง สอดคล้องกับ Arunvetch (2014) ได้ศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่าด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง ชุมชน และทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสนับสนุน

ให้บุคลากรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และผลการศึกษายังสอดคล้องกับ Waenrawe (2016) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานีผลการศึกษาพบว่าเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนควรมีการจัดตั้งชมรมผู้ปกครอง และให้ชุมชนเข้ามาใช้บริการเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่าแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาดัชนีความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบแต่ละด้านมาสร้างขอคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจากดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นที่สูงที่สุดในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ สถานศึกษามีการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ แบ่งบริหารจัดการออกเป็นงาน 4 ฝ่าย ในการบริหารจัดการของสถานศึกษาด้านต่าง ๆ จัดทำหลักสูตร และแผนการบริหารจัดการสอดคล้องกับบริบทของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับ Lertwarittanan (2016) ได้ศึกษาแนวทางเรื่องการนำเสนอแนวทางสำหรับการประกันคุณภาพภายในของสถานรับเลี้ยงเด็ก ผลการศึกษาพบว่าสภาพและปัญหาที่สำคัญในการประกันคุณภาพภายในของสถานรับเลี้ยงเด็ก คือ สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรเพื่อทำหน้าที่ดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และไม่มีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มากที่สุด เนื่องด้วยขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ด้านการบริหารจัดการบุคลากร การบริหารบุคลากรจัดอัตราส่วนของครู หรือผู้ดูแลเด็กอย่างเหมาะสมพอเพียงต่อจำนวนเด็กในแต่ละกลุ่มอายุ บุคลากรสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความรู้ ความสามารถด้านการศึกษาปฐมวัย หรืออนุบาลศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยมีอัตราส่วนและกลุ่มกิจกรรมเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับ Kantharin (2019) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพครูหรือผู้ดูแลเด็กในการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลสร้างค้อ อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่าแนวทางในการพัฒนาศักยภาพครูหรือผู้ดูแลเด็กในการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ โดยรวมพบว่าด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็กอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ด้านการบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย การจัดการความปลอดภัยของพื้นที่เล่นสนามเด็กเล่น และสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร จัดทำนโยบาย และแผนที่ครอบคลุมโครงสร้างอาคาร บริเวณที่ตั้ง ภายใน ภายนอกอาคาร วัสดุอุปกรณ์ทุกชนิด และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดมีการสำรวจหรือค้นหาจุดเสี่ยงอย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง มีพื้นที่แบ่งเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม อยู่ในพื้นที่โล่งปลอดโปร่ง อากาศถ่ายเทได้ดีและมีรั้วรอบสนามเด็กเล่น สอดคล้องกับ Chatprasop (2018) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ และการเรียนรู้ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เหมาะสมแต่ละช่วงวัย นำสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่หลากหลายตามพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัยเข้ามาพัฒนาเด็ก ส่งเสริมสุขภาพเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็ก และดูแลการเจ็บป่วยเบื้องต้น ดูแล กำกับ ติดตาม

สุขภาพและการเรียนรู้ของเด็กอย่างสม่ำเสมอจากผู้ปกครอง มีการจัดอบรมให้แก่บุคลากรเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็ก อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และมีการตรวจเช็คร่างกายของเด็ก บันทึกพัฒนาการเด็กทุกเดือน และยังสอดคล้องกับ Injun (2020) ที่ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่าครู/ผู้ดูแลเด็ก ควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์ให้เพียงพอ มีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่มีความเหมาะสมกับบริบท และพื้นที่ และการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องรวมถึงการส่งเสริม และพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์ และการวัดผลประเมินผลตามพัฒนาการอย่างถูกต้อง

ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัว และชุมชน การดำเนินงานให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ชุมชนในเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการร่วมมือจากผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยหรือครอบครัวในการเฝ้าระวัง ติดตามพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็ก ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา และกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีการประสานความร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ หรือกระทรวงสาธารณสุข สอดคล้องกับ Arunvetch (2014) ได้ทำการศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี พบว่าด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง ชุมชน และทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชนทราบอย่างทั่วถึง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสนับสนุนให้บุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

สรุป

การวิจัยแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สภาพปัจจุบัน ด้านการบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สะท้อนถึงปัญหาสภาพแวดล้อมในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีความเสี่ยง ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นภูเขาสูง ชุมชนกระจายห่างไกล การสัญจรลำบากเป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ รวมถึงการจัดการศึกษาให้ตรงตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติอย่างไรก็ตามสภาพที่พึงประสงค์ด้านการบริหารจัดการบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เนื่องจากบุคลากรครูที่มีคุณภาพสามารถพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยประเทศ รวมถึงกระบวนการสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ รวมทั้งพฤติกรรม เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมของเด็กปฐมวัยตั้งแต่เริ่มต้นต่อเนื่องไปตลอดชีวิต ครูจึงเป็นบุคลากรที่สำคัญ เป็นปัจจัยและกำลังหลักในการพัฒนาเด็กปฐมวัยของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จากผลการศึกษาดัชนีความต้องการจำเป็นที่จำเป็นต้องปรับปรุงขององค์ประกอบแต่ละด้านพบว่าการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ 1) ด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ ควรแบ่งโครงสร้างการบริหารงาน มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน การประเมินคุณภาพครูผู้สอนประจำปี มีการประเมินตนเองโดยการกรอกแบบฟอร์มเพื่อประเมินตนเอง และการประเมินคุณภาพจากภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2) การบริหารจัดการบุคลากร ครูผู้สอนมีคุณวุฒิทางการศึกษาด้านปฐมวัยโดยตรง และจัดบุคลากรเพียงพอต่อจำนวนเด็ก 3) การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย การจัดการความปลอดภัยของพื้นที่เล่น/สนามเด็กเล่น และสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร และมีมาตรฐาน

เกี่ยวกับความปลอดภัยและการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน 4) การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ การจัดการส่งเสริมสุขภาพเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็ก และดูแลการเจ็บป่วยเบื้องต้น มีพื้นที่เฉพาะสำหรับ มุมประสบการณ์แหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนปลอดภัยและเหมาะสมกับการใช้งานของเด็ก และ 5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ดำเนินงานให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ชุมชนในเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการจัดกิจกรรม โดยส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้มีศักยภาพและเสริมสร้างความเข้มแข็ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อย่อย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติไปปรับใช้ในสถานศึกษาตามความเหมาะสมเพื่อพัฒนาสถานศึกษามีตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการติดตาม ตรวจสอบประเมินผลการใช้แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ โดยการกำหนดกรอบแนวทางและเป้าหมาย โดยมีทิศทางที่แน่นอน ชัดเจน พร้อมทั้งนำผลที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไข และเพื่อให้สามารถดำเนินการมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติที่มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันด้านการบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาระดับความรู้ และความเข้าใจของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ทั้งนี้จะได้ทราบถึงระดับความรู้ และความเข้าใจของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 จากผลการวิจัยพบว่าสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนา และต่อยอดรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติต่อไป

References

Arunvetch, P. (2014). *Study of the Administrative Conditions for Child Development Centers under Local Administrative Organizations in Chanthaburi Province.* (Master's Thesis). Rambhai Barni Rajabhat University. Rayong.

Best, J. W. (1982). *Research In Education*. (4th ed.). New Delhi: Prentice-Hall.

Carison, Barbara Louise. (1984). *Survey of Curriculum Related Issues in Kindergartens of Selected Nebraska Communities.* (Master's Thesis). The University of South Dakota. United States.

Chatprasop, R. (2018). *The Administrative Conditions of Child Development Centers According to the National Child Development Center Standards under Local Administrative*

Organizations in Nang Rong District, Buriram Province. (Master's Thesis). Buriram Rajabhat University. Buriram.

Cronbach, Lee J. (1990). *Essential of Psychological Testing.* (5th ed.). New York: Harper Collins.

Duangchamnan, W. (2017). *The Administrative Conditions of Child Development Centers under Local Administrative Organizations in Ban Kruat District, Buriram Province.* (Master's Thesis). Buriram Rajabhat University. Buriram.

Hunthong, S. (2021). *State and Guidelines for Early Childhood Education Management Follow the Standards of the Development Site National Early Childhood Development Center under the Local Government Organization in Phitsanulok Province.* (Master's Thesis). Naresuan University. Phitsanulok.

Injun, T. (2020). Guidelines for Early Childhood Education Management at the Child Development Center in Accordance with the Standards of the Early Childhood Development Center 2019. *Journal of MCU Social Science Review*, 9(4). 127-136.

Inphai, P. (2021). *The Implementation of the National Early Childhood Development Center Standards under Local Administrative Organizations in Saraburi Province.* (Master's Thesis). Thepsatri Rajabhat University. Bangkok.

Jerajaturapornkul, P., Kosanpipat, S., & Srisurak, Ch. (2017). Guidelines for Education Development in Early Childhood Level of Child Development Center Attach to Chiang Dao Sub-District Administration Organization to the Standards of the National Child Care Center. *Ganesha Journal,* 14(2), 17-29.

Kantharin, S. (2019). *The Development of Teacher's Potential in Implementing the National Early Childhood Development Center Standards at the Child Development Centers under the Sakon Nakhon Municipality, Phupan District, Sakon Nakhon Province.* (Master's Thesis). Sakon Nakhon Rajabhat University. Sakon Nakhon.

Khongman, Ch., & Nak-aei, N. (2021). A Study an Operating the Conditions of Teachers to Supervise and Organize a Learning Experiences and Playing for Early Childhood Development According the Standards of the National Early Childhood Development Center as Child Development Center in Local Government Organization, Phitsanulok Province. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(10), 141-155.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational And Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

Kueanun, D. (2015). *Guidelines for the Operation of Child Development Centers under the Subdistrict Administrative Organizations in Chaiyaphum Province*. (Master's Thesis). Mahasarakham University. Mahasarakham.

Lertwarittanan, P. (2016). *Presenting Guidelines for Internal Quality Assurance of Childcare Centers*. (Master's Thesis). *Chulalongkorn University.* Bangkok.

Likert, R., & Likert, J. (1976). *New Way Management Conflict*. New York: Mc Graw Hill.

Maweha, N., & Nak-aei, N. (2021). The Study of Administration of Child Development Centers According to National Standard for Early Childhood Care under the Local Government Organization, Phitsanulok Province. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(10), 65-77.

National Committee for Early Childhood Development. (2019). *Briefing Meeting on the Implementation of the National Early Childhood Development Center Standards.* National Early Childhood Development Center Standards (pp. 1-4). Bangkok: Office of The Education Council.

Office of The Education Service Area, Mae Hong Son Province. (2019). *Education Development Plan (B.E. 2019-2022), Mae Hong Son Province*. Retrieved February 14, 2023, from https://Drive.Google.Com/File/D/1ympvwludgujai79uqezvnqukcvx3x_KP/View

Pralom, P. (2022). *The Administration of Educational Institutions According to the Four Sangahavatthu Dhammas of Educational Institution Administrators in Na Or Si Muangchai Education Quality Group under Loei Primary Educational Service Area Office 1*. (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Phra Nakhon Si Ayutthaya.

Tammakhamdee, B. (2019). *Guidelines for Managing Child Development Centers under Local Administrative Organizations in Wiang Pa Pao District, Chiang Rai Province.* (Master's Thesis). University Of Phayao. Phayao.

Thinchuay, N., & Rooyuenyong, W. (2021). Needs for the Management of Early Childhood Development Center of Child Development Center under the Local Administrative Organization, Phu Wiang District, Khon Kaen Province. *NEU Academic and Research Journal.* 11(3), 201-214.

Waenrawe, W. (2016). *The Conditions and Problems in Implementing the Standards of Child Development Centers under the Subdistrict Administrative Organizations in Ubon Ratchathani Province.* (Master's Thesis). Ubon Ratchathani Rajabhat University. Ubon Ratchathani.

Wayoha, Y. (2020). *The Relationship between School Administration Factors and the Effectiveness of Primary Schools under the Pattani Primary Educational Service Area Office 1*. (Master's Thesis). Hatyai University. Songkhla.

Wongwanich, S. (2015). *Needs Assessment Research.* (3rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.